

changed with the approaching to the retirement age, and whether their life has changed on the whole. To achieve the objectives, there have been chosen the method of focus-groups, which can be laconically described as group semi-structured interview having a format of group discussion sessions during which the participants are focused on the issues on the researchers' interest to acquire subjective information from the surveyed. The performance method is organized according to the stated procedure of focus-questioning.

Keywords: semi-structured interview, psychological readiness, group interview, middle age, focus-group, examination.

Подано до редакції 01.03.2016

Рецензент: д. психол. н. К. В. Седих

УДК: 378.22:159.9

Надія Мирославівна Мишко,
асистент кафедри психології,

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка,
вул. Остроградського, 2, м. Полтава, Україна

ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ, ЯКІ ЗДОБУВАЮТЬ ДРУГУ ВИЩУ ОСВІТУ

У статті розкриваються сутнісні особливості психологічних категорій «готовність» та «психологічна готовність до професійної діяльності». Розглядаються основні наукові дослідження з питань психологічної готовності до професійної діяльності. Охарактеризовано структуру психологічної готовності до професійної діяльності. Описуються результати дослідження психологічної готовності до професійної діяльності майбутніх психологів, які здобувають другу вищу освіту.

Ключові слова: психологічна готовність, структура професійної готовності, майбутній психолог, друга вища освіта.

Постановка проблеми. В умовах популяризації діяльності психолога попит на цю спеціальність зростає з кожним роком. Незважаючи на чисельність випускників цієї спеціальності, наразі важливою залишається проблема психологічної готовності до професійної діяльності психолога, визначення сутності цього явища та його структурних компонентів. Особливо це стосується майбутнього фахівця-психолога, який здобуває другу вищу освіту за скороченим терміном навчання.

Аналіз останніх наукових праць. Існує низка наукових досліджень проблеми готовності до професійної діяльності: вивченням змістової характеристики поняття «загальна готовність до праці» займалися такі вчені, як Г. О. Асмолов, С. Д. Максименко, К. К. Платонов, С. Л. Рубінштейн, Д. М. Узнадзе та ін.; розробкою структурних компонентів і показників готовності до професійної діяльності – Г. О. Балл, А. О. Деркач, Є. О. Клімов, М. В. Левченко, М. В. Папуча, А. Ц. Пуні, В. А. Семиченко, В. О. Сластьонін та інші. Однак, питання психологічної готовності до професійної діяльності досі залишається актуальним.

Мета статті полягає у вивченні особливостей психологічної готовності до професійної діяльності психолога в процесі здобуття другої вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. У студентів психологічних факультетів немає базової підготовки для стар-

ту на вищівському рівні. Все, чим володіє абітурієнт психологічного факультету, – це особисті враження, отримані в області побутового спілкування, прочитаних книг та переглянутих кінофільмів. Тому важливою є проблема психологічної готовності до професійної діяльності майбутнього психолога. Проте, сама сутність цього поняття розглядається різними авторами досить неоднорідно. Так, психологічну готовність розуміють як істотну передумову цілеспрямованої діяльності, її регуляції, стійкості й ефективності. Вона допомагає людині успішно виконувати свої обов'язки, правильно використовувати знання й досвід, особисті якості, зберігати самоконтроль і перебудовувати свою діяльність у певних ситуаціях [3]. Також існує визначення готовності до діяльності як «комплексної здібності», що складається з мотиваційної (схильність до певної діяльності) та інструментальної (інтелектуальні та емоційні механізми регуляції діяльності) сторін [2].

О. Г. Асмолов, вивчаючи питання готовності до праці, визначив провідне місце внутрішньої установки в структурі діяльності суб'єкта, головною функцією якої є те, що вона визначає стійкий, послідовний, цілеспрямований характер протікання діяльності [1].

Професійна компетентність майбутнього психолога включає не лише знання, уміння і навички, а й набір професійно значущих властивостей особистості, в які

динамічно вбудована ціннісно-смилова система світосприйняття, спираючись на яку можливе правильне орієнтування та відповідь на зовнішні, в першу чергу, професійні виклики. Професія психолога на сучасному етапі розвитку характеризується як збільшенням попиту, так і гуманістичною цінністю в суспільстві.

Особливої значущості науковці надають особистісному аспекту фахової підготовки майбутнього психолога. А отже, професійна готовність виступає як синтез особливостей особистості, які визначають її здатність до діяльності (активне, позитивне відношення до діяльності, певний фонд знань, умінь, навичок у відповідній галузі, особливості в сенсорній і розумовій сферах тощо) [7, 9]. Як зазначає К. В. Седих, професійний образ світу є невід'ємною частиною формування психологічної готовності до професійної діяльності майбутнього психолога. Його специфіка визначається через систему професійних понять, і він є одним із найважливіших суб'єктивних чинників, що визначають особливості професійного ставлення та удосконалення за період навчання у вищому навчальному закладі [10].

На думку Є. А. Клімова, оскільки зовнішні впливи завжди діють через внутрішні, то готовність людини до дії є усвідомлення нею своїх потреб, для задоволення яких необхідно активізувати особисті психічні і фізіологічні потреби [4]. Розвиток особистості дорослої людини нерозривно пов'язаний з її професійним становленням і характеризується поступовим зростанням рівня суб'єктивної активності та аксіогенезу, що визначає ступінь особистісного самоздійснення у різноманітних сферах життя. Самоздійснення особистості передбачає переважання внутрішніх чинників розвитку особистості над зовнішніми, вчинкове відстоювання власної індивідуальності. Одним із можливих варіантів професійного самовизначення колишніх випускників ВНЗ є рішення змінити професію. Перехід від зовнішньо детермінованого розвитку до саморозвитку зумовлений зростанням ролі їх внутрішніх чинників, які суттєво впливають на регуляційні процеси особистості, визначаючи унікальний для кожної людини ціннісний вектор розвитку. О. Г. Ковальов, Л. В. Кондрашова вважають, що професійна готовність передбачає високий рівень виконання професійних дій, який неможливий без певного рівня сформованості морально-психологічної готовності [5, 6].

Розробляючи питання структури психологічної готовності до професійної діяльності, М. В. Левченко виокремлює дві сторони: психологічну готовність (відповідність особистісних якостей вимогам діяльності) та підготовленість (глибоке знання основ наук, обізнаність у професійній діяльності, уміння вчитися тощо) [8].

Найгрунтовніше структуру психологічної готовності до професійної діяльності подано в роботі М. І. Дяченко та Л. А. Кандидович, які виокремлюють такі компоненти: 1) мотиваційний – позитивне ставлення до професії, інтерес до неї; 2) орієнтаційний – знання й уявлення про особливості та умови професійної діяльності; 3) операційний – володіння способами та засобами про-

фесійної діяльності; 4) вольовий – самоконтроль, уміння керувати своїми професійними діями; 5) оцінний – самооцінювання своєї професійної підготовки стосовно вимог професійної діяльності; 6) мобілізаційно-настрійний – мобілізація сил, оцінювання труднощів, що можуть виникнути на професійному шляху. Автори виокремлюють також ситуативну і сталу готовність до професійної діяльності [3].

Таким чином, готовність – це активно-діючий стан особистості, що відображає зміст завдання і умови майбутнього її вирішення і виступає умовою успішного виконання будь-якої діяльності. Про ступінь готовності особистості до успішного функціонування в певній професійній сфері можна судити на підставі наявності успішності реалізації цієї діяльності та емоційного підкріплення професійно зорієнтованих навичок і вмінь.

Специфіка становлення майбутнього професіонала в процесі підготовки визначається психологічними особливостями освіти в зрілому віці, а також глибиною і сформованістю колишньої професійної позиції особистості, яка може як полегшувати, так і ускладнювати перехід до нової психологічної професійної позиції фахівця. Дорослі люди, які проходять перекваліфікацію, характеризуються зниженням з віком вміння вчитися та пізнавальних здібностей у цілому. А також їм властива умовна готовність до професійного навчання, яка визначається тим, що навчальна і професійна діяльності мають ряд істотних психологічних особливостей: професійна діяльність носить переважно репродуктивний характер, навчальна діяльність передбачає створення якісно нового для себе продукту – набуття нових знань, умінь, навичок, а також професійних якостей особистості, що є основою формування психологічної готовності до виконання майбутньої професійної діяльності.

Професія психолога має високу ступінь соціальної відповідальності, оскільки основним об'єктом діяльності виступає людина та її стан психічного та психологічного добробуту. Нині, коли професія психолога стає все більш затребуваною, розширюються форми навчання за цією спеціальністю – не тільки очна, а й заочна та друга вища (заочна) освіта, визначення професійної готовності до виконання цієї діяльності постає з новою актуальністю.

Для визначення професійної готовності майбутніх психологів, які отримують другу вищу освіту, нами був застосований опитувальник Л. Н. Кабардової, в основу якого було покладено принцип оцінки особою своїх можливостей у реалізації умінь; свого реального, сформованого на основі особистого досвіду, емоційного ставлення, що виникає при виконанні описаних в опитувальнику видів діяльності; своїх професійних уподобань у майбутній професійній діяльності. У нашому дослідженні взяли участь 60 респондентів (49 жінок та 11 чоловіків віком від 23 до 49 років), які наразі отримують другу вищу освіту за спеціальністю «Психологія» за дворічною (заочною) програмою навчання. За результатами дослідження можна зробити певні висновки про те, до якої сфери професійної діяльності

(типи професій: «Людина-знакова система», «Людина-техніка», «Людина-природа», «Людина-художній образ» та «Людина-людина») схильні досліджувані та

про вираженість складових компонентів цієї готовності. Аналіз результатів за даною методикою подано у діаграмі (див. рис. 1).

Рис. 1. Показники професійної готовності майбутніх психологів, які здобувають другу вищу освіту, 1 курсу навчання (n=60, у %)

Згідно з діаграмою, ми можемо констатувати переважання схильності майбутніх психологів 1 року навчання, які здобувають другу вищу освіту, до професій типу «Людина-людина», до яких відноситься і професія психолога. На це вказують такі показники: високий рівень схильності до професій типу «Людина-людина» оцінили у себе 60% вибірки, середній рівень – у 23% і низький – у 17% досліджуваних. Схильність до професій типу «Людина-Техніка», «Людина-Природа» та «Людина-Художній образ» оцінюється досліджуваними на досить низькому рівні

(90% і більше). Тип професій «Людина-знакова» система оцінюється досліджуваними здебільшого на середньому рівні, що також може пов'язуватися з особливостями майбутньої професії «Психолог», оскільки теоретична психологія має низку концепцій, підходів і парадигм, що і передбачає певний рівень готовності до оволодіння цими знаннями.

Результати дослідження професійної готовності майбутніх психологів, які здобувають другу вищу освіту, навчаючись на 2 курсі, представлені далі (див. рис. 2).

Рис. 2. Показники професійної готовності майбутніх психологів, які здобувають другу вищу освіту, 2 курсу навчання (n=60, у %)

З діаграми видно, що вже на 2 курсі навчання майбутніх психологів, які здобувають другу вищу освіту, розподіл балів за типами професій став не таким однозначним, як на початку навчання. Дещо знизилися показники готовності до професій типу «Людина-людина», до яких традиційно відносить професію психолога. Так, високий рівень такої готовності оцінюють в себе вже 57%, хоча на другому курсі низькі значення по цьому типу професій знизилися до 0% та збільшився середній рівень – 43%. Стосовно оцінки у себе готовності досліджуваних до інших типів професій, а саме «Людина-знакова», «Людина-Природа» та «Людина-Художній образ», то ці показники дещо зросли – з переважання низьких значень до середніх, лише показники готовності до типу профе-

сій «Людина-Техніка», хоч і зросли, все ж оцінюються досліджуваними переважно на низькому рівні (з 93% до 70%). Такий перерозподіл значень може пояснюватися багатьма міждисциплінарними зв'язками, які лежать в основі психології як науки, вивчаючи яку, треба формувати систему загальних уявлень з природничих та математичних дисциплін, формуючи готовність до науково-аналітичної діяльності.

Розглянемо динаміку розвитку психологічної готовності до діяльності професій типу «Людина-людина», позаяк саме до професій цього типу відноситься майбутня професія психолога, яку здобувають студенти за дворічною програмою підготовки (див. рис. 3).

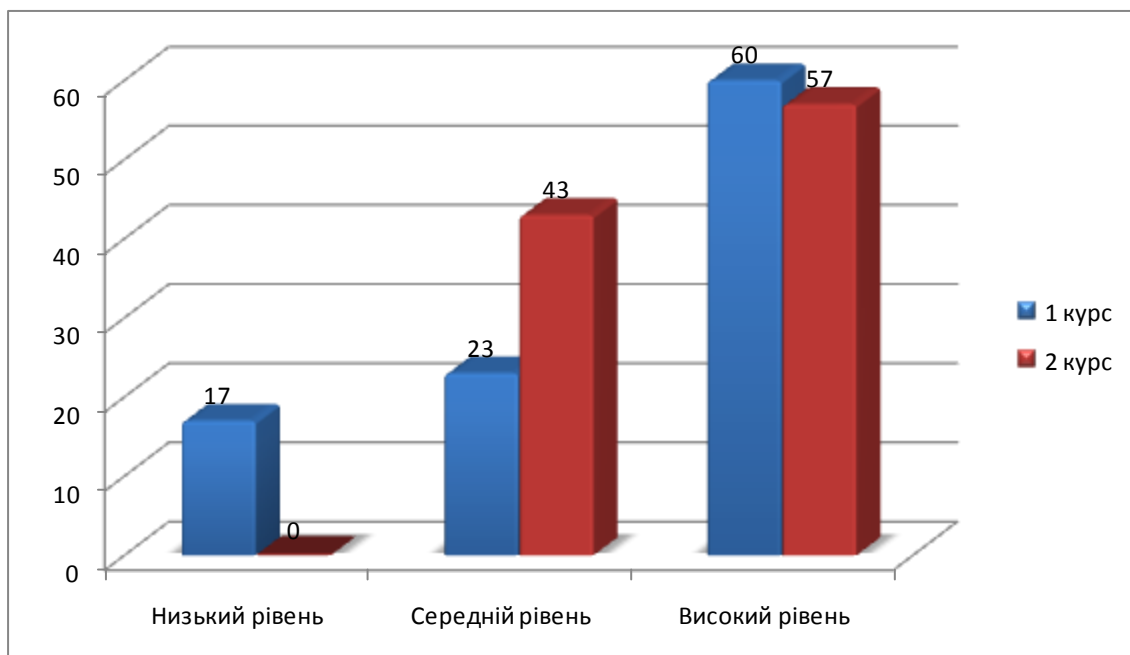

Рис. 3. Динаміка розвитку психологічної готовності до професій типу «Людина-людина» майбутніх психологів, які здобувають другу вищу освіту (n=60, %)

З діаграми видно, що на 2 курсі навчання майбутніх психологів, які здобувають другу вищу освіту, показники готовності до професій типу «Людина-людина», до яких традиційно відносить професію психолога, дещо знизилися. Так, високий рівень такої готовності оцінюють в себе вже не 60%, а 57%, хоча на другому курсі низькі значення за цим типом професій з 17% знизилися до 0% в напрямку збільшення до середнього рівня. А отже, можна констатувати, що таке навчання сприяло формуванню професійної готовності майбутніх психологів, які здобувають другу вищу освіту, хоча цей процес не дійшов свого максимуму.

Ця методика дозволяє визначити також основні складові психологічної готовності до майбутньої

професії психолога у студентів другої вищої освіти, яка входить до типу професій «Людина-людина»: усвідомлення своїх можливостей у реалізації певних умінь – трудових, соціальних і т. д. (уміння); оцінка свого реального, сформованого на основі особистого досвіду, емоційного ставлення, що виникає при виконанні описаних в опитувальнику видів діяльності або занять (ставлення); розуміння своєї переваги або небажання виконувати дії у майбутній професійній діяльності (професійні уподобання – ПУ). Результати дослідження складових психологічної готовності до типу професій «Людина-людина» подано у вигляді діаграми (див. табл. 1).

Таблиця 1.

**Показники складових професійної готовності майбутніх психологів,
які здобувають другу вищу освіту, до типу професій «Людина-людина» (n=60, у %)**

Показники готовності	Рівні сформованості готовності					
	Низький		Середній		Високий	
	1 курс	2 курс	1 курс	2 курс	1 курс	2 курс
Уміння	3%	0%	37%	30%	60%	70%
Ставлення	17%	0%	13%	57%	70%	43%
ПУ	27%	3%	20%	47%	53%	50%
<i>Середні значення</i>	<i>17%</i>	<i>0%</i>	<i>23%</i>	<i>43%</i>	<i>60%</i>	<i>57%</i>

Як бачимо з табл. 1, низькі значення до 2 курсу дійшли свого мінімуму за усіма складовими готовності до типу професій «Людина-людина». Найбільше упродовж навчання зріс показник оцінки своїх можливостей у реалізації умінь, які включені до типу професій «Людина-людина». Це свідчить про те, що протягом навчання майбутні психологи оволодівають в достатній мірі професійними інструментами для роботи.

На противагу цьому, до 2 курсу знижуються показники оцінки досліджуваних свого емоційного ставлення як позитивного до професійної діяльності (з 70% до 43%) та оцінки свого бажання займатися у майбутньому цим видом діяльності (з 53% до 50%). Це може свідчити про певне розчарування у змісті майбутньої професійної діяльності, розвіювання попередніх міфів про професію тощо.

Виникнення стану готовності до діяльності починається з постановки мети на основі потреб і мотивів або усвідомлення людиною поставленої перед нею задачі. Далі йде розробка плану, установок, моделей, схем майбутніх дій. Потім людина приступає до втілення сформованої готовності в предметних діях, застосовує певні засоби і способи діяльності, порівнює хід виконуваної роботи та її проміжні результати з наміченою метою, вносить корективи. Таким чином, результати, отримані в ході дослідження, говорять про певну невідповідність очікувань майбутніх психологів, які здобувають другу вищу освіту, з контентом самої навчальної діяльності. Це, знову ж таки, можна пов'язати зі скороченням терміном навчання, за який досить складно повністю реалізувати себе як суб'єкт навчальної діяльності.

Статистично значимих відмінностей між показниками психологічної готовності до професійної діяльності у сфері «Людина-людина» першого та другого курсу майбутніх психологів, які здобувають другу вищу освіту, не виявлено, тому відповідне зниження

показників можна розглядати не як кінцевий результат, а скоріше як певну тенденцію.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, аналіз психологічних досліджень дозволяє зробити висновок, що готовність – це активно діючий стан особистості, установка на визначену поведінку, мобілізованість сил для виконання завдання. Психологічна готовність – це необхідна умова успішної і ефективної діяльності, зміст і структура якої визначаються вимогами діяльності до психічних процесів, станів, досвіду і якостей особистості.

Готовність до майбутньої психологічної діяльності передбачає утворення таких необхідних установок, сукупності професійних знань і умінь, властивостей і якостей особистості (у комплексі усіх мотиваційних, орієнтаційних, операційних, вольових, оцінних і мобілізаційно-настрійових компонентів), які забезпечують можливість майбутньому фахівцю свідомо і якісно, зі знанням справи виконувати свої професійні функції.

Розгляд складових психологічної готовності до типу професій «Людина-людина» майбутніх психологів, які здобувають другу вищу освіту, показав, що найбільше упродовж навчання зріс показник оцінки своїх можливостей у реалізації умінь, які включені до типу професій «Людина-людина». Це свідчить про те, що протягом навчання майбутні психологи оволодівають в достатній мірі професійними інструментами для роботи. На противагу цьому, до 2 курсу знижуються показники оцінки досліджуваних свого ставлення як позитивного до цієї професійної діяльності та оцінки свого бажання займатися у майбутньому цією діяльністю. Це може свідчити про певне розчарування у змісті майбутньої професійної діяльності, розвіюванні попередніх міфів про професію тощо.

З огляду на результати дослідження, доречною була б постановка питання впровадження тренінгових програм розвитку професійної готовності майбутніх психологів у процесі здобуття ними другої вищої освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Асмолов А. Г. Психологія личности: Учебник / А. Г. Асмолов. – М.: Изд-во МГУ, 1990. – 367 с.
2. Балл Г. О. Формування готовності до професійної праці у контексті гуманізації освіти / Г. О. Балл, П. С. Перепелиця // Психологічні аспекти

гуманізації освіти. Книга для педагога; за ред. Г.О.Балла. – Київ-Рівне, 1996.

3. Дьяченко М. И. Психологические проблемы готовности к деятельности / М. И. Дьяченко, Л. А. Кандыбович – Минск: Изд-во БГУ. 1976. – 176 с.

4. Климов Е. А. Психология профессионального самоопределения / Е. А. Климов – Р.-на-Дону, 1996. – 512 с.

5. Ковалев Г. А. Механизмы и эффекты процессов активного социального обучения / Г. А. Ковалев // Вопросы психологии межличностного познания и общения. – Красноград: Куб. гос. ун-т, 1983. – С.127-135.

6. Кондрашова Л. В. Высоким інтелектом і майстерністю / Л. В. Кондрашова // Рідна школа. – 1993. – №11-12. – С. 157-158.

7. Крутецкий В. А. Основы педагогической психологии. / В.А. Крутецкий. – М.: Просвещение, 1972. – 255 с.

8. Левченко М.В. Психологические способности готовности абитуриентов к учению в педагогическом вузе: Автореф. дис. канд. психол.наук / М. В. Левченко. – Киев, 1976. – 27 с.

9. Санникова О. П. Психологические контуры личности: форма и содержание / О. П. Санникова // Актуальні проблеми соціальної психології та педагогіки: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. «Тенденції розвитку психології в Україні: історія та сучасність». – К.: Либідь, 2006. – С. 105-115.

10. Седих К. В. Психологія взаємодії систем: Сім'я та освітні інституції / К. В. Седих. – Полтава: Довкілля-К, 2008. – 228 с.

REFERENCES

1. Asmolov, A. G. (1990). *Psikhologiya lichnosti: Uchebnik [Personality Psychology: textbook]*. Moscow: Izdatelstvo MGU [in Russian].

2. Ball, G.O., & Perepelitsia, P.S. (1996). Formuvannya hotovnosti do profesiinoi pratsi u konteksti humanizatsii osvity [Formation of readiness for professional work in the context of humanization of education]. *Psikhologhichni aspekty humanizatsii osvity. Knygha dlia pedahoha – Psychological aspects of humanizing education. The book for a teacher*. Kyiv-Rivne. [in Ukrainian].

3. Diachenko, M. Y., & Kandybovich, L. A. (1976). *Psikhologicheskie problemy gotovnosti k deyatel'nosti [Psychological problems of readiness for activities]*. Minsk: Izdatelstvo BGU. [in Russian].

4. Klimov, E. A. (1996). *Psikhologiya professionalnogo samoopredeleniya. [Psychology of professional self-determination]*. Rostov-na-Donu [in Russian].

5. Kovalev, G. A. (1983). Mekhanizmy i efekty protsessov aktivnogo sotsialnogo obucheniya [The mechanisms and effects of the active processes of social learning]. *Voprosy psikhologii mezhlchnostnogo poznaniya i obscheniya. – Issues of psychology of interpersonal knowledge and communication* (pp. 127-135). Krasno-grad: KubGU. [in Russian].

6. Kondrashova, L. V. (1993). Visokym intelektom i maisternistiu [By high intelligence and skills]. *Ridna shkola – Native School, 11-12, 157-158* [in Ukrainian].

7. Krutetskiy, V. A. (1972). *Osnovy pedagogicheskoy psikhologii [Fundamentals of educational psychology]*. Moscow: Prosveshhenie [in Russian].

8. Levchenko, M. V. (1976). Psikhologicheskie sposobnosti gotovnosti abiturientov k ucheniyu v pedagogicheskom vuze [Psychological readiness of students for studying at pedagogical higher educational institution]. *Extended abstract of the candidate's thesis*. Kiev. [in Russian].

9. Sannikova, O. P. (2006). Psikhologicheskie kontury lichnosti: forma i sodержanie [Psychological constructs of a personality: the form and content]. *Aktualni problemy sotsialnoi psikhologii ta pedahohiky: materialy Vseukr. nauk.-prakt. konf. «Tendentsii rozvytku psikhologii v Ukraini: istoriia ta suchasnist'». – Current problems of social psychology and pedagogy: Proceedings of Ukrainian scientific and practical conference “Trends in psychology in Ukraine: History and Modernity”* (pp. 105-115). Kyiv: Libid [in Russian].

10. Sedih, K. V. (2008). *Psyhologhiia vzaemodii system: «Simia ta osvitni instytutsii» [Psychology of interaction: “The family and educational institutions”]*. Poltava: Dovkillua-K [in Ukrainian].

Надежда Мирославовна Мышко,

ассистент кафедры психологии,

Полтавский национальный педагогический университет имени В. Г. Короленко,

ул. Остроградского, 2, г. Полтава, Украина

ИССЛЕДОВАНИЕ ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ ГОТОВНОСТИ К ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ БУДУЩИХ ПСИХОЛОГОВ, ПОЛУЧАЮЩИХ ВТОРОЕ ВЫСШЕЕ ОБРАЗОВАНИЕ

Актуальность данного исследования опосредована спецификой современного этапа развития нашего государства, которое сегодня существует в условиях социально-экономических и политических вызовов. В связи с этим, в обществе все больший спрос и широкую распространенность приобретает профессия психолога. Поэтому требования к деятельности психолога только растут, что обуславливает развитие и расширение учебных заведений для получения данной профессии. Открываются возможности получения второго высшего образования по специальности «Психология», которое отличается по количеству часов аудиторной работы студентов. Психологическое образование становится доступным широкому количеству людей, несмотря на это, на данном этапе можно констатировать довольно низкий процент молодых специалистов, которые пытаются трудоустроиться по специальности. В статье рассматриваются основные научные исследования, освещающие нюансы разных аспектов по-

нимания и структурные элементы феномена психологической готовности к профессиональной деятельности. Для определения профессиональной готовности будущих психологов, получающих второе высшее образование, нами был применен опросник Л. Н. Кабардова, в основу которого был положен принцип оценки лицом своих возможностей в реализации умений; своего реального, сформированного на основе личного опыта, эмоционального отношения, возникающего при исполнении описанных в опроснике видов деятельности; своих профессиональных предпочтений в будущей профессиональной деятельности. В нашем исследовании приняли участие 60 респондентов. Полученные в ходе эксперимента результаты свидетельствуют об общем спаде к концу обучения показателей психологической готовности к профессиональной деятельности по типу профессий «человек-человек», к которой относится профессия психолога. Анализируя по составляющим психологическую готовность к профессиональной деятельности будущих психологов, можно сказать, что в процессе обучения наиболее возрастает показатель оценки возможности реализации своих умений, но снижается эмоциональное отношение к этой деятельности от позитивного к нейтральному и даже негативному, а также происходит спад оценки своего желания сделать эту деятельность профессионально приоритетной. Это свидетельствует о несформированности в целом психологической готовности к профессиональной деятельности будущих психологов, получающих второе высшее образование.

Ключевые слова: психологическая готовность, структура профессиональной готовности, будущий психолог, второе высшее образование.

*Nadiia Myshko,
assistant of the Department of Psychology,
Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University
2, Ostrohradskoho Str., Poltava, Ukraine*

STUDY OF FUTURE PSYCHOLOGISTS' PSYCHOLOGICAL READINESS FOR PROFESSIONAL ACTIVITIES IN THE PROCESS OF OBTAINING SECOND UNIVERSITY DEGREE

The relevance of this study is determined by the specificity of socio-economic and political changes taking place in Ukraine. In this regard, the profession of psychologist is getting more popular and required. Therefore, the requirements for the professional skills of a psychologist are growing, resulting in the increase of educational establishments training specialists in this field. Apart from the usual full-time and distance learning, nowadays there is a possibility of obtaining a second university degree in Psychology, which differs from usual one by the number of class hours. Psychological education becomes accessible to many people, but in spite of this, there are rather few young professionals, who are trying to find a job in this field. There have been reviewed the essential features of psychological categories of "psychological readiness" and "the psychological readiness for professional activities". The basic researches, dealing with different aspects and the structural elements of the phenomenon of the psychological readiness for professional activities have been considered. In order to determine the level of future psychologists' psychological readiness for professional activities there has been carried out the experiment involving 60 respondents, obtaining second university degree in Psychology. The questionnaire by L. Kabardova based on the principle of self-assessment of one's skills and abilities, as well as one's real emotional attitude towards the future occupation was used as a methodological tool in the experiment. The results of the study showing the decline of indicators of psychological readiness for professional activities in the sphere of "Man-Man" occupations (such as a profession of psychologist) by the end of the training have been discussed. It has been revealed that in the process of studying the index of the assessment of one's skills accomplishment is greatly growing, but the emotional attitude towards future work decreases from positive to neutral or even negative. Besides, there is a decline of the assessment of one's desire to make this job of the top professional priority. This indicates the unformed psychological readiness for professional activities of future psychologists, obtaining the second university degree.

Keywords: psychological readiness, the structure of professional readiness, future psychologist, a second university degree.

Подано до редакції 01.03.2016

Рецензент: д. психол. н. К. В. Седих